

EMEL (BİR İNANMANIN HİKÂYESİ)

Durmuş Beyazıt

■ Elbette alışkanlık diye bir şey var dünyamızda. Gün ışıkmış, dükkânların sürgüleri kalkmış,  raklar, patronlar müşteriler yerlerini almıştır. Her gün yepyeni, en güzel mesleklerine kavuşmanın, en iyi alışverişı yapmanın huşusu içindedirler. Her ne ise... Bu, bir hadisedir. Elbette alışkanlık diye bir şey var dünyamızda ve nice dostlarımız meslektaşlarımız. Hatırlayın o günleri. İnsanlar diğer insanlarla ilk karşılaştığında tanışılır, konuşulur, karşılıklı iyi izlenimler bırakılarak dost olunur değil mi. Herkes herkesle selamlaşır. Hâl hatır sorar. Ve tekrar hatırlayın. Öyledir, ilk rastladıklarında insanlar birbirlerine merhaba der... Birbirleriyle selamlaşır. Bir olay olmuştur, kızmıştır taraflardan biri, yatıştırmıştır selamları. Böylelikle geleceğı tehlikeye girmemiştir insanlığın, o gün orada hiçbir uğursuz karşılaşma yaşanmamıştır. Evet, her şey her zamanki gibi olmuştur. Ve insanlar tekrar birbirleriyle karşılaşır, hayatlarından bahseder, emekliliğe daha çok var der. Kızımızı evlendirdik, oğlan bir iş buldu veya çalışmıyor şimdilerde diyerek cümleler bağlanır... Herkes ve her şey, hakkında bahsedilir, üzerlerine düşen budur, güzel işler yaptıklarına inanırlar, bu iyi... İnsanlığımızın alışık olduğı bir şeydir iyilik. Nelerden vazgeçip/vazgeçemeyeceğimiz bellidir. Seyahate çıkacağımız, iş kuracağımız hatta toplantılarda boy göstereceğimiz, geçmişimiz vs... / olduğı/olacağı, çocuklarımızla akrabalarımızla, uzun uzun içimizi döktüğümüz, hırslarımızdan, kötölüklerimizden söz edip durduğumuz vakitler olduğı/olacağı... Sonra... Sonrası malum... Akşam yine olmuştur. Koyu renkler, yükseklerde gökyüzüne çoktan yaslanmıştı. Ben, otobüse binmiş, inip büfeye yine uğramışımdır. Bu saatlerde muhtemelen evdeyimdir. Vakit hayli ilerlemiş, bulmacamı çoktan çözmüş, hadi bakalım demişimdir eşime, öylece dalmışızdır uykuya. Günü, koskoca bir günü geceye bağlamakla iş bitmiştir. Hâlbuki bil-meyiz, kâinat durmadan yenisini hazırlamıştır. Bu da bir sonuçtur,

öncekiler gibi. Sanırsınız iyi sonuçlar hep iyi insanları bulur ve yine sanırsınız ki benzersizdir insanlar ve alinyazıları... Hayır... Olaycı, trajik, santimantal -veya- trajik santimantal olaycı değildi bana göre... Bazıları sever yalvarışı, namert yalvarışı. Ben sevmem. Günah çıkarayım, mağfiret dileyeyim, azizliğimden ödün vereyim isterler, muazzam değil mi?

Bir kere, insanı övmek gerekiyor... Yine hatırlayın, size defalarca anlatıldı, insanlık ve onların yaşadığı ilk devirler, güzeldiler. Sevgileri, ilişkileri ile güzeldiler. Dünyada tecelli, türlü türlü yaratılış vardı. Dilden dile geçen sözler, düşünceler, bitip tükenmek bilmeyen ilkbahar, sonbahar, kışlar vardı... Topu topu kaç mevsimi yaşıyoruz. Onca geçmişi üç beş cümleyle anlatmak mı, asla! Demem o ki öncenin, daha öncenin haftanın ayların yılların öncesi güzeldi... Mesela öyle aylar vardı ki, Ya Rabbi! O geçmişi ta bugünden idrak edebiliyorduk. Herkes memnundur, yüzlerinde hep aynı gülüş. Onlar, aynı kanla aynı görgü ile büyüyen insanlardır ve bu insanların devirden devire büyüyen, devleşen duyguları bugün bile kıssalarda vardır... Tabii, meselenin bir parçası da fiiller. Ama iyi ama kötü fiiller. Herkesle birlikte yaşayıp herkesle birlikte ölmenin anlamı, anlamsızlığı... Ezcümle dünya o devirde çılgınca ve neşeyle dönen yer küredir.

Emel... Bu, bir başlıktır. Serin bir nisan akşamı, yağmurlar, seller, gerilen setler, sonrasında ihtiyatlar, dünyanın korunakları, hasetler, düşman çatlatmalarıdır... Orada burada lakırdılar, tanış olmalar, sabahtan akşama edilen konular, kelimeler, paragraflar, daha daha gaflardır... Dünyanın varlığını ama varlığını alt üst etmelerdir. Nedenler, nedenler, bitmeyen nedenlerdir. Hikâyeye konu budur. Ne bilsindi veya ne bileydin.

Her şey, mevsime uygun, kader de. Sen ne yaparsan yap, kaderin istekleri, iddiaları vardı. Neyleyeyim, neyleyesin, neyleye... Yayla duman dumandır şimdi. Tepeler yine yüksektir. Tepelere çıkıldıkça aymazlıklar, hissizlikler ve doymazlık ayaklarının altındadır. Bu tabiat manzarası altta, sen üsttesindir. Realizm altta, sen üsttesindir. Sonra inmişsindir düze. İnerken çise vurmuştur, iyice işlemiştir içine, ıslanmışsındır, biraz daha ağırlaşmıştır elbisen, değil mi? Hayır niye öyle olsun, sen de kanabilirsin bu yalancı anlatıcıya. İçinde yer aldığın dünya böyle. Bütün medeniyetlerde olur birazcık yalana batmışlık. Nihayet vakit tamam olmuştur.

Emel, "Artık başlamalıyız." dedi. "Hatta yarına hazır olmak lazım." Ne de güzel söylemişti... Hazır olmak... Anlaşılan kadınlar için durum böyle... Uzun bir dönemdir çalışıyorum, final yaklaşmış, icra edilecek fasıla gelinmişti. Solistler son bir haftadır prova üstüne prova yapıyor, işi müzik olanlar her ihtimale ehemmiyet verir, her duygu bir ses arar, duyduğu her sese yönelir. Yarı şaşırılmış hâlde:

- Sen dedim, anlıyor musun? Anlamalıydı. Anlamak yetiyordu benim için. Bulduğum yerden seslendim. O, büyük ihtimalle mutfağa geçmiş, geleceğe oradan bakıyordur. Bugün biter yarın gelir, bahardan sonra yeni bahar başlar, gelişleri elbette hoştur... Gelecek, Emel için “melal”i değil, “saadet”i müjdeliyordu. Yaşamayı bekleyen o günler için kim bilir neler düşünüyordur. İşte beni derde düşüren tam da bu. Sebepler; sonuçlar kadar ilgimi çekmiyor. Sebep demek dünyayla bağ demektir. Emel’den bahsetmek pamuk ipliğinden bahsetmekti. Yine de kahramandı, önce dudakları belirdi sonra kalbi sonra hüznü. Kitle, yontula yontula insan kisvesine büründü. Her gün biraz daha... Evet, bu bir konudur. Ve diğerleri gibi hikâye bu da. Hani iş, oluş, kılış... Ve açılıvermiştir konu... Dillenmiş, olmuş bitmiş, kavranmıştır.

Aslında biraz da kötülüktür üzerinde durduğum. Dünyanın neresinde bir çatışma varsa orada kötü insanlardan var, kötü jandarmalardan var. Dinleyin ve siz karar verin: Bir düşman bir düşmana “Bunlar ancak mikserlik yapar.” diyor. Taş atıyor güya bana. Nedir ki taş? Her biri pirinç büyüklüğünde, her biri içidir insanın. Aslında kehanet değil, biliriz. Taş atıldığında kolumuza kanadımıza değer ve yaralar, sonra yere düşer, yuvarlanır bir müddet. Bu yüzden benim hikâyede oldukça mühim bir yerim var. Yoklukları, yok oluşları, savaşları, hezimetleri ile kahramanlar, insandır, dünyada yaşar. Kabahat işlediklerinde yine kahramanırlar. Sürekli bir kavuşma telaşı içindedir, evle iş arası aynı kavuşmayı örneklerler. Bağlıdırlar tarihe. Ama bu nasıl bir örnektir tahmin edersiniz.

Ben yazara karşıydım, yazar da bana. Kahramanları basitleştiremezdi, karşıydım basitleştirmeye. İtaat nedir bilmiyorlar, karşıydım saygısızlığa. Aslında yazar, kahramanların üzerine aşılmaz bir perde tutuyor ve aşamıyorsunuz. Bütün istekleri insan olmak. Başka ne olsundu? İçimizde taşıyıp durduğumuz kışın akşamları... Bundan daha uzun, daha geçmeyen ne var! Gerçekte susmamızı isterler, sükûtu değerli göstermemizi isterler. Söz, sahiden gümüşse? Kısacası varlığın özü, isteme, istemenin özü varlık. Varlığın özü isteme, istemenin özü varlık... Yüz bin kere de tekrar etsen aynı, değişmiyor, değişmiyor, yor yor yor... Ve sükûtu en çok ben bozuyorum.

Ayrıca bir hususa daha temas etmek isterim: Dünya sadece güzelden ibaret değil. Her seferinde, ne geliyor şu uzaklardan: Yoklar, değiller... Neler neler yaparız onlardan. Kolaydır yapması çünkü... Bütün evlerde, kahvelerde, disko ve barlarda biraz vardır onlardan. Bilhassa ve bilhassa sabahtan akşamdan, avuç içi kadar akşamlardan... Örneğin camlar, ne sesler duymuştur. Buğulayın camı ve karalayın o buğuyu, parmağınızla resim yapın. Şehrin sönük ışıkları olmasa çizdiğiniz resmi yahut akşamı görebilir misiniz? Ben de çizdim bir iki kez. Ama gaddar şans! Başlarda “bana ait olsundu, bana ait olsundu” deriz ya. Bana ve benle birlikte herkese... İnsanlar ona koşsun. “Örneğin...” diye başlayan bir iki cümle kursun... Hayatlarındaki o örnek, ne ise anlatıp dursun. İnsan üzerine, insanlık üzerine söylensin dursun. Fakat sonunda anlıyoruz hakikat ne! (...) Hatırlarsınız “Yusuf Kıssası”nı, kardeşlerden biri, zanla hareket ediyordu.

Babasının gördüğü beşinci dereceden bir rüyaydı, ama oğlu/oğulları iyi yorumların karşısındaydı. Kardeşleriyle birlikte günlük hayatın karmaşasına daldı, heva ve hevesine aldandı, yöneldi de yöneldi. Bilmeliydiler, cehennem onlara anlatıldı, iyinin karşısında mutlaka kötüyü bilmeliydiler. Tamam, kötü de gerçek ve güzel, çünkü büyük. Şuh sesiyle, şuh özverisiyle ve gazabıyla güzel ve büyük. İnsanın varlığında var. O içinizdeki çıldırtıcı boşluğu, adımlarınızı basa basa, inlete inlete kim aşabildi? Hakikatçiler, sadıklar ve üç beş inançlılar dışında kim aşabildi... Bir kıssa daha... Sanırım asırlar önceydi ve hicret günleri devam etmekte idi. Ağaçların dalları ilk zamanlardaki gibi eğildi, yere doğru eğilmişti. Bunu da biliyorsunuz. Müzik tarzları değişmiş, şişeler, iskarpinler, bir devrin malı olmaktan çıkmışlardı, Müşrikler tam böyle bir zamanlarda sosyal meseleler üzerine çokça dururlar. Simsiyah bir gözdü onlarınki. Açıldıkça açıldı. İnanmadılar. İmanla, inkâr aynı yerde durmazdı inanmadılar. Hem onlara birer ad da vermişizdir. Aşklar, ihtiraslar diye... Gerçekte ne ise oydu, bunlar doğrudur. Doğrudan vazgeçebiliyor muyuz? Düşünmeden, hayal etmeden veya hayallerimizden vazgeçmeden oluyor mu? Zaman, mermer bir kütleydi âdeta, sertti, aşınmıyordu. Okullarda öğretmişlerdi. Demek ki diyorum, insanla beraber görünüşler de aynı kalmıyor, kayboluyor yahut bir başkalaşım geçiriyor. Evet, evet yıllarca asırlarca süren şey budur. Hâlbuki insan güzellikte bile tekrarı görebiliyor. Mutfağa yöneldim, açtım. Hâlbuki insan açlıkta bile tekrarı görebiliyor. Zamandan daha korkak bir şey yoktur. Olmuyor, her şeye rağmen seviyoruz. Yirmi yaş, otuz yaş hele hele kırk, kendi gerçekleriyle geliyor ve giriyor hayatımıza. Hızı seviyoruz. Gençlik, yaşlılık bu hızın içinde dönüp dolaşıyor. Büyüdükçe, büyüdükçe, daha çok büyüdükçe sevgi de nefret de büyüyor evet, yıllarca büyüyor, korkuyorsunuz sevginizden, nefretinizden. O büyüklük nasıl tarif edilebilir ki! Lakin üzerinde durmaya değmez!

Dünya dolusu sözler bu başlık içindir işte... Emel, bir başlıktır. Yazıda başlık, yazıda hayal, değerliydi. Hayal kurmak, aslında gelecek günler üzerinde durmaktı. Hatta masal okumaktı, masala ne sesler karışıyor bir bilerseniz... Çocukluk yılları, okul zamanı, orta gençlik, orta yaşlılık... İki kere iki dört ediyor boyna, kaçtan kaç çıkıyor, coğrafya dersi hangi amfide? Biletler bitmiş mi? Doğum, askerlik mezuniyet, düğün vs. başta her şey hikâyeye uygundur. Bütün harfler, bütün kelimeler, kocaman kocaman paragraflar uygundur. Ama biraz daha ileri gidiyorum ve sensiz diyorum sensiz, bütün kelimelerin içi boş, sen olmayınca her şeyin ama her şeyin, ayların yılların yüz yılların hatta... “Sen” diye başlayan şiirlerin, romanların, gezi yazılarının... Cümle kuşkusuz böylece sürüp gidecekti, geri çekiliyorum, hicaptır hicap. Bunların yüzlercesi binlercesi cümlelerin içindeydiler. Âdem’den beri. Sen diye başlayan sözlerde Güzelyalı’dan, Ardanuç’a, Nurdağı’ndan Nurdağı’na, Niksar’a, Akkuş’a, Reşadiye’ye Türkiye’nin birçok ilçeleri bulunurdu. Ben ısrarla bahse konu etmek istiyordum gittiğimiz yerleri ve hicapları. Ya ıskaladığın hayat? Alı al moru mor hayat! Hepimiz topu topu üç beş duygu ile başlanıyor muyuz hayata! İlk karşılaştığımızda bu sevgidir, ne bileyim işte, şu hayıflanmadır demiyor muyuz?

Sonra onun yanına yöresine bir iki mıymıntı kelime bulup buluşturmuyor muyuz? Bir şeyler bir şeylere benziyor, not alıyor, yazı yazıyor, bastırıp dağıtıyor, meslek sahibi oluyor, bütün bunlardan bir gurur elde ediyoruz. Belki de sadece aldanış... Belki buluş... Ama anlatmayın insanlara, sevmez, sevmemez kendilerinden başkasını. Ve sormayın neden? Cevap tek kelimedir de uzatırlar. Kazık kadar olmuştur dünyanın erkekleri ve kadınları, uzatırlar.

Ya mazi? Sonuç olarak mazi, binlerce bakışı binlerce gülümseyişi ve kibri içinde barındırıyor. O şeyler eskiden en iyi şekildeydi, ya şimdi? Ah geçmişin uçuşu! Bulutlara ta bulutlara doğru yükselerek ayaklarımızın yerden kesilişi... Herkesin bütün ömründe bir iki kez olabildiği o muhteşem şekiller, hâlden hâle girdiği tozpembelikler... Haberler, müjdeler... Kimsenin bilmediği bir yerden gelip kana girip, kandan çıkıp tekrar kana geçip dolaşması... Çiçeğe konup, çiçekten nektar olup sonra kokulara, tütsülere, iyi hâllerle gark olup odalara, salonlara, galeri ve sergilere dağılan şey... Anlatabiliyor muyum? Ağaç içinde o çiçek meyve olmuş, meyve içinde bir bakmışsın ağaç olmuş. Yoo, büyümedir bu. İnsan, en iyi şekilde kurması gerekiyordu saati, en iyi şekilde kurması gerekiyordu cümleleri, en iyi şekilde yaşaması gerekiyordu birliktelikleri. Şimdi kendi geçmişine bakıp onlardan neler neler yapıyordur... Hele o sevgilisi, varsa yoksa o... Sanki dünya onun yüzü suyu hürmetinedir de döner, ışıktır da evreni o ısıtıyordur. Sevilen içindir zafer ve yenilgi. Bağlılık neyse hayat odur. Ne hoş ne kadar hoş değil mi?

O gün, haziranın ikisiydi. Caddelerde insanlar vardı, insanların konuşmaları, hevesleri, ileriye daha ileriye adım atışları... Belki kibir, belki değil... Kibrin insanı öldüren bir tarafı var. Öldürürdü de. Yorgunluktan kendimizi otelin, serin odasına atıverdik. Uykusunda yine sayıklıyordu. Terleyen, uyanan, kalkıp sızlanan... Bir leke kadar açıktaydı, ince narin parmakları. Emel o gün, sürekli rüya gördü. Sonra dünyanın üstündeki yıldızlar, yıldızlara dair anlatılacak şeyler... Yıldızların biz insanları dost gördüğünü söyleyebilirim. Sağanakların altında, karın, üşümelerin daha da önemlisi geniş bir gökyüzünün altındaydık. Emel... İspanyol paça pantolonu, yakası uzun ve uçları sivri gömleği ile "Ben o havalardayım!" diyordu. Sanki insanın dünyayı kurtarması için mühendis olması, mühendis olması için kutlu bir zamanda talebe olması gerekiyor. Okuyacaktık. Onu ilk kez okulun kantininde görmüştüm. O, "C" şubesindeydi... Her sevginin bedeli var, ölümün bile. Babası öleli daha bir pejmürde oldu. Üzüntülü çehresinde allar kızıklar birbirine karıştı. Divan şiirinde de vardır bu tablo; sevgiliye meftundur, görmek ister âşıkları. Kaşlar ok çeker sevgilinin, dudağına ise "yok" derler, sürekli kırpılmış kırpılmıştır. Boyu servidir, su kenarlarındaki servi, yaza doğru kuruyan bir derenin sürekli kıyısındaki servi... Lakin orada onu ilk gördüğümde hayaldendi, bu hâl, aklıma geldikçe tebessüm ediyorum. Ah o ağızdan çıkmayan kelimeler, kekemelikler... Kelimeler de bizim gibi, kaç yıllık hayatları var ki! Bir an dedem aklıma geliyor, babaannem... Onların dilinden dökülenler, onların seçtiği kelime ve tabirler, göç edip gitmemişler miydi öbür dünyaya?

İnsanlar, kelimeler ve cümleler... Ve zaman ile beraber daha birçokları evrende yaşıyordu... 20'ye ayak basmıştım, sonra 30'a... Hele hele 40'a. İçlerinde en gaddar olanı, en can yakıcısı, kırgınlık ve kızgınlıklara en yatkın olanı oydu... Durum böyle olunca hesaplaşıyorsunuz kırk sayısıyla, bu hiç iyi değil. Annem ve babam... Bir masal kalmış aklımda, dağılan dağ, ortadan kalkan duman... Abdurrahman ilk çocuğuydu annenim... Sonra Hanife, Seher... Nazlı nazlı hülyalar içinde salınıp duran 7 doğum... Birden bir şey oluveriyor, çıkıyorlar hikâyeden. Huzurlu, üzüntülü, bedbin oluşlarıyla çıkıyorlar veya takdiriilahi... çıkıyorlar. Nisan sanki yeniden yaşıyor, toprak sanki yeniden uyanıyordu. Onlar, bizim gibi değildiler artık, neredeyse... Bakın dilim varmıyor söylemeye. Zaman su gibi parçalanıyor, parçalardan teşekkür ediyor yeni hisler. Gerçekten de kısa, çok kısa bir süre içinde olup bitiyor. Öğle güneşi, ısıtmaya başlamıştı. Yine başlasa yine, yine, yine... Tabiatın istediği şey, hep böyle mi olur? Ama bazıları, Nisan'da güneşin bu hâlini bilmezler. Annem için ölümü/ölümleri unutturan söz, iman, teslimiyet neydi ki, merak ediyorum. Mukadderat...

Hikâyenin bir yerinde rastlamıştım duyguya... Duygu: Ejderin gövdesi, cadının tırnakları... Biter mi hiç, bitmez. Emel gelmişti. Edasıyla, sesiyle gelmişti. O an, o an, o annnn... Kısadır an, çok kısadır, bir yenisi gelene kadar. Yıldızlar uyanmış, bir istek kadar yakındı biz insanlara. Karşımızda oldukça büyük, çok büyük bir gece duruyordu... Tepelerin uçları kararmış, bir bütünün içinde kâh dağılıyor kâh birleşiyor. Uçlarına baktıkça uzaklaşıyorlar. Diğeri, diğerleri ve onların saat ilerledikçe ortaya çıkardığı yarınlar... Karaydı gözleri, karaydı kaşları. Ben ise konuyu toparlamaya çalışıyordum. Yarın akşamki provayı hatırlattı. Hatırladım, her şeye rağmen hatıralar, aydınlık, güzel. Oysa mutluluğu ele almalıydık. Önlenemezdi, köpük gibiydi, öyle sanıyordum. Mutluluğun arkasında mutlaka diğer mutluluk vardır. Nice sevgiler, nice hoşluklar, mırıldanışlar vardır...

Bu bir akşamdır. Akşam esmerlenir, akşam pembelenir, kendi tatsız ışıklarıyla ışıklanırdı. El ayak çekilir, bir rüzgâr çıkar, sestir artık o. Sesi duyarsınız, bir eksiklik var gibidir, gün henüz tamamlanmamıştır. Ve sonra kendi edasıyla bir iki ses daha yerleşir kendi yerine... Yarınla, diğer yarınla, hatta yarınlarla başı dertte olanların çıkardığı bu sesler, son tramvaya binip eve yorgun dönen insan sesleridir. Birbirimizi duyarız, söyleşir veya söyleşmeyiz, el uzatır, kucaklaşır hatta sırt döner ya da asla sırt dönmeyiz... Sefil şartlarıyla, iyi şartlarıyla saatler ilerler, ilerler. İşte böyle “-fırr” diye bir çevreniz oluverir.

Şu yukarılarda uçan kuşları görüyor musun, nasıl da yakışmışlar oraya! Ben bunları düşünüyorum. Daha neleri! Örneğin Erbaa'ya kadar 140 km ile gitmeliyim. Bu önemlidir. Ve dahi burçlar önemlidir... Doğduğumuzda doğum önemlidir, bahsedilince cümleler... Ya da burcuna göre hangi çorbasın, bir gazete kupürü pekâlâ uzun uzun açıklıyor bunu. Sen balık burcusun mesela, sana balık çorbası diyorlar, bir kader tayin ediyorlar, davranışlar kazandırıyorlar.

Ve seviyorsun birini, başın beladan kurtulmuyor, okulu zar zor bitiriyorsun. Çalışma hayatın başka bir muamma... Ben hangi çorbayım, tahmin et. Yay Burcu insanlarına niçin düğün çorbası demişler biliyor musun? Oysa mercimek çorbasını severim. “Düğün çorbası” demişler bana, ne alakaysa. Eğlenmeyi çok sevdiğim için belki. Ama hâlâ olayı anlamadım, ne üzerine? Bazen canlilar hakkında örnekler veriliyor, insanın varlığı üzerinde duruluyor, bazen de can, mal, ırz üzerine, açıklamalar yapılıyor. Hukukçu mu o? Dostlarına, hoş geldin diyor, dostları buna karşılık hoş bulduk diyordu, oldukça mekanik bir ilişki değil mi? Kim kimi öldürmüş kim, kimin nesi? Ara sıra adam kendiyse konuşuyor. Bunlara küçüklüğünde marmelat yapan bir kadın varmış. Bu aile diğerlerinden daha elit, sabahları farklı akşamları farklı uyanıyorlarmış. Bazı kereler aile siliniyor, olay ortadan kayboluyor. “Demek ki...” diyorum benlikler ölüyor, benlikler yeniden diriliyor, yaşamaya başka mekânda ve zamanda devam ediliyor. O beni, orada bıraktığım beni, yıllar yılı arıyorum diyor içlerinden biri. İşte Emel yeni bir ruhla ve müzik söyleyerek ortaya çıkıyor. Adamın boşandığı kadın da oydu galiba. Vs. vs.... Kaybolmuş, hayatta bir yeri olmamış insanların dostları olarak bizler, anlatılanlardan azade, değiliz elbette. Mutlaka çarşıda pazarda insanlara rastlamışsınızdır ve dünyadan söz açmışlardır size. Acıyı kabartan nice sözler etmiştir. Kitabın ortalarına doğru bahsettiği makine ne? İnsanın durmadan yerine geçiyor. Sonra üstünlük iddia eden nefis, her zorlukta mızımızlaşıyor. Ölümden yaşama yaşamdan ölüme geçiliyor. İlgili ilgisiz birçok kişi, evden sokağa çıkıyor, sokak değişmiyor, insan değişiyor. Yazar, çok betimleme yapıyor bu bir. Koltuk deyip geçilecek yerde, bir sayfayı onun izahatları kaplıyor. Sürekli sürekli geçmişe gidiyor, bugünden kopuyor, bu da iki. Hikâyede o kız dışında kahramanlara hiç isim verilmemiş... Anne, baba, oğlan, reklamcı diye bahsedilmiş kişilerden. Bak bir örnek daha, isim yok, imam efendinin kızı var. Emel, imam efendinin kızı mıydı acaba? Anlıyoruz ki din önemli bir belirleyici. Ayrıca lakaplar var. Lakaplar büyük, lakaplar şahane, gerçek hayatta da büyük işler yapıyor. Bir de anlatan kişinin mesleğini anlamadım. Polis mi, ajan mı? Kelimelerle düşünüyor, kelimelerle hayal ediyor ve kelimelerle inanıyor. Okudukça “Bazı kelimeleri bize hiç öğretmemiş öğretmenimiz.” diyorum. Kuka ne, kukası, gülü, kehribarı... Derken sevgili mi anlatılıyor? Onlar diyerek ruhani varlıklardan bahsediyor, onlar ve sokak bir savaşın içindeler. Anladığım kadarıyla insan dışında birçok varlık dünyadaydı. İkinci varlık olarak bizler gelip yerleşmişiz. Dünden kalan yalnız budur. (...)

Emel’in gözleri, Emel’in saçları, küt küt atan yüreği... Emel’in yeldirmesi, seslenişi, yankısı... Kader, dünya ile aramıza tül gibi bir perde geriyor. Çıkagelmişti, her yer kurşun kurşundur, sersemliyor, düştükçe düşüyorsun değil mi? Bir gereği vardır düşmenin. Her yer yeşil ve camdan, her kırmızı benzersiz, tabiat cümbüş cümbüştür. Kalabalıktır caddeler, anlatım bir vakit böyle sürüp gitti. Bile bile devam ediyordum, öğreniyordum da... Önce sustuk mu konuştuk mu hatırlamıyorum. Ban gelince... Demek o ki seven bekler, gıkı bile çıkmaz. Kader sayesinde iyi sonuçlar elde etmiştim. Bunların altın değerinde olduğunu

söyleyebilirim. Evet, Allah ihsanı sever, Allah bağıışı sever, darlık diye bir şey yaratılmıştır. Yine de kulunu sürekli ama sürekli panik içinde bırakmaz. Her yer tozpembeysen her şey hoşsa... Durup düşünün. Böyle yaptım, durup düşündüm.

Bu bir gecedir. Gece olmuştu. Herkes için olmuştu. Gençler, bunaklar, nişanlılar, yeni sözlüler, sevgililer için olmuştu... Hikâye başlamış bitmek üzereydi. Ha gerçek ha gerçeklik korkusu... İçinde binlerce otomobil binlerce yola sapmış. Ütopya mıydı? Ben o yaşlarda gökyüzü nedir bilirdim. Birkaç yıldızım vardı, ayrı ayrı adlar takmıştım onlara. Bazıları sönüp sönüp gitti, bazılarını ta uzaklara götürüp ben bıraktım. Olur mu dersiniz? Yazdığım pasajları, tekrar yazdım, ekledim, çıkardım, ama anlatıda birçok son vardı ve adını anmadığım birkaç kişinin eksikliği... Mesela küçük cadı geçmiyordu satırlarda, abisi de yoktu kahramanlar arasında. Ben o yokluğun sebebini biliyorum. Cumhuriyet'in ilk yıllarıydı... Bir taşra kasabası... Çok sonraları büyüyecek, büyüüp taşacak bir istasyona sahipti. Soğuk algınlığı, üşümeler, kırgınlıklar, Hani size bahsettiğim dut ağaçları, kirazlar, ıhlamurlar vardı ya. Uzun kış geceleri, mışıl mışıl uykular vardı ya... Bir âlemde orası... Biz, o ve ben... Bu da ayrı bir mesele. Daha önce de geçmiştik balıkçı çarşısından. Biz geçtikçe, trenin örttüğü görüntü büsbütün hayalleşti. Emel'e gelince taassuptu o. Aşk, taassubu örter. Sanırım daha önce kimseye bu kadar yakıştırmamıştım taassubu.

Bakmayın siz, geceden dem vurduğuma. Karanlık artınca, karanlık dağlara serilince, dünya simsiyah bir tasavvur oluveriyor. Oysa zihin denilen yerde buna imkân var mı, ne dersiniz? Veya kalpte... Bedenin içinde beden gibi kalp, kirlenir, kirlenir, arınır. Ona ne naralar attırıyorlar. Aşk demek evlenmek demek veya sürekli kontlar yemek demektir... Asıl kötüsü, aşığı hız merakı öldürecektir. Sokaktan eve geldiğimde saat 12'ydi. Bugün de gecikmişim sofraya. Gecikmek, hazdan yapılmış bir duygu, gerçi kime ne zararı var ama öyle! Fakat bazıları olmadık yerde çıkıyorlar karşımıza. Hayat budur, deyiveriyor. Dünyada ev varken, dünyada mekân varken, ışık, kitap, Allah... Ne gerek var ki diyorum bunlara. Sesler kalıyor geriye, ne gerek var ki diyorum seslere. Birinci akşam, ikinci akşam, evet bütün akşamlar... Ne gerek var ki. Belki de akşam yoktu. Buna aldanmak deniliyordu. Meğer ne kadar çok çeşidi varmış dünyada aldanma kelimesinin. Hatta başkasına benzemenin de çeşitleri var. Bununla birlikte ne kadar isim ne kadar felsefe, dinî metin, "serbestlik" isimleri, çarşaf çarşaf laflar varsa bunca malumatı gazetelerden öğrendim... Ev, cadde sokak isimleri ne varsa not aldım... Hele sansür, istibdat ve hürriyet isimleri... Bugün baskı ve kırılmaların, savaşın ve zorun isimleri değişmiş midir? Ve dahi isterler ki isimlerin yaptıkları/yapabildikleri bu olsun. Karşıdirlar olmaya. Apaçık ifade edelim, bütün arzuları elemenden başkası değil. Tek istedikleri bütün dünyadır ve dünyanın mutluluğunu lehlerine çevirmek. 1877'yi, 1910'u 1914'ü düşünelim bir kere. 100'leri, 100 binleri, milyonları... Aslında adlar,

sevinçleri, tasaları, moral bozuklukları ile dünyada, ama dünyada doğar, yaşar ve ölürlür. Yokluk vehimde vücut buluyor, bedenden başka bedenlere geçiyor. Ondan ne yapılır, at, et, ip... ne? Doğdun, güneşi ilk gördüğünde onu ne zannettin? Suyu ilk içtiğinde, sinemaya ilk gittiğinde, mesela, yalanı ilk söylediğinde...

Yazmak yakalanmaktır, sahiden yakalanmaktır. Bir söz, bir sözün önüne gelir, öncekileri öldürür durur. Doğmak diyorum doğmak. O'ndan alındığı, o yüce yaratılıştan bize kaldığı her hâlden belli. Ya yaratmasaydı fiilleri! Aslında hikâyenin sebebi açıktı, apaçıktı, fiile dayanıyor. Anlıyordum ki Emel, maziyi, büsbütün maziyi doldurup duran “yüceler”i, “çoklar”ı, “en çoklar”ı yıllar yılı içinde saklayan bir kelimeydi benim için. Ümide ve ümitsizliğe yakınlık, kimi zaman başka başka şeylere... Oysa gelecek, küçük bir başlığın içinde dünyayı kaplayacak büyüklükteydi... Sonra önemler, önemlerin sıralamaları... Sonra... Dükkânlar ve vitrinleri... Orada her şey hayaldendir. Ve niçin hayaldendir bilmiyordum. Aşk işte bu gruba girer. Mesela kadın, bir şeye –birçok şeye- bakıyor. Baktığı her şey küçülüyordu, biçimi, kapağı, boyası... Elini her uzattığında kayboluyor. Bu kayboluş resim gibiydi. Nedir onlar? Sevilirler, sevgiyi ön planda tutmazlar, nefret ederler, kapılıp giderler. Ne kadar saygılı olurlarsa olsunlar. Nefret nedir, sevmek isimli duygu nedir, çiçek nasıl açar, ağaç nasıl büyür, huzur mutluluk ve rahatlık günleri nasıldır? Bana öyle gelir ki o hayalin arkasında, başka hayal, ulaşmanın ötesinde başka ulaşma, nefes gibi parça parça olmuş anlar, ben buradayım diye seslenip duruyordu... Hele oraya bir ulaşın... Oraya ulaştığımda ebediyen kayboluyorlardı. Seslerin yerini onlar, onların yerini sesler, dev cüsseli insanlar ve küçülüşler küçülüşler küçülüşler... alıyordu. Ama tembel, ama değil, hiçbirini düzgün yapmıyor.